VROUWENRAAD

IEDEREEN FEMINIST

PRENATALE RECHTSBESCHERMING

JURIDISCHE GRENZEN EN MAATSCHAPPELIJKE RISICO'S

Dossier & aanbevelingen Vrouwenraad

Contactpersoon: Charlotte Horemans (charlotte.horemans@vrouwenraad.be)

Nederlanstalige Vrouwenraad vzw
Middaglijnstraat 10 – 1210 Brussel
+32 (0)2/229 38 19
info@vrouwenraad.be
www.vrouwenraad.be

IBAN BE66 0010 6922 5643
BIC GEBABEBB
ON 0414.294.522
RPR Nederlandstalige ondernemingsrechtbang Brussel

De bescherming van *ongeboren kinderen*[1] staat de laatste jaren hoog op de politieke agenda. Verschillende wetsvoorstellen streven ernaar om 'ongeboren en toekomstige kinderen' beter te beschermen tegen onveilige thuissituaties.[2] Daarbij klinkt steeds vaker de oproep om al tijdens de zwangerschap maatregelen te kunnen nemen, zodat kinderen niet geboren worden in situaties van ernstige verontrusting of schade oplopen door bijvoorbeeld middelenverslaving tijdens de zwangerschap.

In het Vlaams Regeerakkoord (2024-2029) en de Beleidsnota Welzijn (2024) wordt expliciet verwezen naar de wens "*om het toepassingsgebied van de jeugdhulp uit te breiden naar het ongeboren kind en diens aanstaande ouders. Als er gevaar is voor het kind moet ondertoezichtstelling van het ongeboren kind (of zwangere vrouw) via gerechtelijke weg kunnen worden toegepast*" (Beleidsnota Welzijn, p. 85). Beleidsmakers willen hiermee verzekeren dat kinderen vanaf het prille begin in veilige omstandigheden kunnen opgroeien.

Het belang van een beschermende en ondersteunende omgeving voor baby's en kinderen is onbetwistbaar. Maar met de uitwerking van een decretaal kader in het vooruitzicht, waarschuwt de Vrouwenraad voor eenzijdige perspectieven. Voor de Vrouwenraad is het essentieel dat de **(grond)rechten en belangen van zwangere personen worden gegarandeerd** en dat en dat de **belangen van zwangere personen en kinderen niet tegen elkaar worden opgezet**.

In dit dossier gaan we in op wat het betekent om zo'n maatregel te nemen en welke deuren daarmee worden opengezet. De maatregel bepaalt niet enkel hoe we omgaan met kwetsbare situaties, maar ook welk beeld we schetsen van ouders en zwangere personen

[1] De Vrouwenraad kiest ervoor om in het kader van prenatale rechtsbescherming niet te spreken over 'ongeboren kinderen' of 'toekomstige kinderen'. Het gebruik van deze termen kan het stigma versterken dat rust op ouder(s) in een precaire situatie. In plaats daarvan kan gebruikgemaakt worden van de wetenschappelijke termen 'embryo' en 'foetus'. De Vrouwenraad verkiest echter de term 'ongeboren menselijk leven'. Deze benaming is wetenschappelijk correct, maar heeft een minder afstandelijke connotatie.

[2] Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek met het oog op prenatale rechtsbescherming – Indieners: John Crombez (Vooruit) & Valerie Van Peel (N-VA). Ingediend op 13 februari 2020
Conceptnota over de ondertoezichtstelling van het ongeboren kind van een zwangere vrouw met een verslavingsproblematiek als nieuwe jeugdhulpmaatregel. Indieners: Lorin Parys, Elke Sleurs, Koen Daniëls, Tine van der Vloet en Katja Verheyen (N-VA). Ingediend op 23 februari 2021
Conceptnota voor nieuwe regelgeving van over het uitbouwen van een beleid voor de bescherming van het ongeboren kind bij een verontrustende zwangerschap. Indieners: Katrien Schryvers, Maaike De Rudder, Vera Jans, Joke Schauvliege en Loes Vandromme (cd&v). Ingediend op 15 maart 2021
Voorstel van decreet in tot wijziging van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp. Indieners: Conner Rousseau, Freya Van den Bossche en Hannes Anaf (Vooruit). Ingediend op 5 oktober 2021.
Voorstel van decreet tot wijziging van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp, wat jeugdhulpverlening aan het ongeboren kind en de aanstaande ouders betreft. Indieners: Katrien Schryvers en Toon Vandeurzen (cd&v). Ingediend op 27 feburari 2025
Voorstel van decreet wijziging van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp. Indieners: Conner Rousseau, Hannes Anaf en Bieke Verlinden (Vooruit). Ingediend op 28 februari 2025

in het algemeen – zeker in het licht van het huidige politieke klimaat, dat we in dit dossier beschrijven. De Vrouwenraad dringt er daarom op aan vooral te investeren in toegankelijke, kwaliteitsvolle en vrijwillige zorg voor wie het moeilijk heeft.

Dit dossier kwam tot stand op basis van een grondig literatuuronderzoek en gesprekken met experten uit de jeugdhulpsector en het juridische veld. Op 26 september organiseerde de Vrouwenraad een rondetafelgesprek over het thema, waarvan de inzichten mee het dossier vormgaven.

Dit dossier beoogt beleidsmakers te informeren over de juridische en maatschappelijke implicaties van prenatale rechtsbescherming en benadrukt het belang van toegankelijke en beschikbare hulpverlening.

Mensenrechten & juridisch kader

De Vrouwenraad volgt nauwgezet de ontwikkelingen rond prenatale rechtsbescherming. In de afgelopen jaren zijn verschillende maatregelen besproken, zoals een onmiddellijke uithuisplaatsing na de bevalling op basis van een prenatale beslissing, beschermende observatie of ondertoezichtstelling tijdens de zwangerschap, verplichte opvoedingsondersteuning en verplichte psychische begeleiding.

De Vrouwenraad onderschrijft de noodzaak om kinderen in veilige en gezonde omstandigheden te laten opgroeien. Tegelijk pleiten we voor **een zorgvuldige uitwerking van het wetgevend kader**. Er dreigt immers een spanningsveld te ontstaan tussen de bescherming van het ongeboren menselijk leven en het zelfbeschikkingsrecht van vrouwen.

Eerst en vooral verwacht de Vrouwenraad dat het mensenrechtenkader wordt meegenomen bij toekomstige wetgeving over prenatale bescherming. **Mensenrechten** zijn onbetwistbaar.

Het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens (art. 8, EVRM) stelt dat iedereen het recht heeft op eerbiediging van een privé-, familie- en gezinsleven – zowel voor als na de geboorte. Dit recht wordt bevestigd in het VN-Verdrag over Burgerrechten en Politieke Rechten (art. 17) en in de Belgische Grondwet (art. 22).

Tijdens de zwangerschap is de fysieke verbondenheid tussen de zwangere persoon en het ongeboren menselijk leven **uniek**. **Elke gerechtelijke maatregel ter bescherming van het ongeboren leven raakt daarom direct de psychische en fysieke integriteit van de zwangere persoon en het recht op privéleven**.

De Vrouwenraad herinnert ook aan de patiëntenrechten. Die garanderen

- het recht op vrije keuze van de zorgverlener (art. 6),
- het recht op een vrije en geïnformeerde toestemming (art. 8) en
- het recht om iedere medische tussenkomst te weigeren (art. 8/1).

In het licht van de patiëntenrechten kan een prenatale rechtsbeschermingsmaatregel voor de Vrouwenraad **geen aanleiding** geven **tot** een **gedwongen medische tussenkomst**.

Het openen van die mogelijkheid kan ook verregaande consequenties hebben. In Nederland gaf een rechter in juli 2024 toestemming tot een gedwongen keizersnede.[3] Deze uitspraak treft de **fysieke integriteit van een zwangere persoon**. Een zwangere persoon blijft een patiënt en een drager van rechten. De rechten van een zwangere persoon kunnen niet uitgewist worden omdat die persoon zwanger is.

Het patiëntenrecht stelt ook dat de privacy van de patiënt gerespecteerd moet worden bij iedere tussenkomst van de zorgverlener en het verwerken van gezondheidsinformatie (art. 10). Het beroepsgeheim van artsen en verpleegkundigen kan slechts in uitzonderlijke gevallen worden doorbroken, namelijk wanneer er sprake is van een noodtoestand (art. 13 Strafwetboek). Dit geldt strikt genomen pas van zodra de bevalling is begonnen. Een eerdere melding aan een gemandateerde voorziening zou een **schending van het beroepsgeheim** zijn.

Naast de medische dimensie, speelt ook de kwestie van vrijheidsberoving een rol. Een prenatale jeugdhulpmaatregel mag dan ook **geen aanleiding geven tot vrijheidsberoving** van een zwangere persoon.

Het federaal regeerakkoord (2025-2029) stelt dat via de Wet ter Bescherming van personen met een psychiatrisch aandoening zwangere vrouwen gedwongen kunnen worden opgenomen in de verslavingszorg. Maar er bestaat geen juridische grondslag voor het nemen van beschermende observatiemaatregelen specifiek ten aanzien van zwangere personen in het belang van het ongeboren menselijk leven. Het huidige wettelijk kader volstaat **wel** om in te grijpen in ernstige situaties en een zwangere persoon tegen zichzelf te beschermen, onder dezelfde voorwaarden als alle andere personen.

[3] De rechter gaf toestemming tot een gedwongen keizersnede omwille van de medische situatie van het ongeboren menselijk leven en eerdere contacten met jeugdzorg, waarbij getwijfeld werd of de vrouw om zou kunnen gaan met de stress van een pasgeborene. De zwangere vrouw wilde pas toestemming geven voor een keizersnede wanneer de situatie zich daartoe noopte op het moment van de bevalling, niet eerder. Er bleek geen keizersnede nodig, maar de juridische toestemming voor de gedwongen keizersnede was wel uitgesproken.

Het is voor de Vrouwenraad **ontoelaatbaar om mensenrechtenbeperkingen toe te staan** louter omwille van de zwangerschap en hierbij zwangere personen onder te brengen in een aparte categorie waaraan minder bescherming toekomt. Dit standpunt wordt ook ingenomen in de rechtsleer.[4]

Het uitbreiden van het Decreet Integrale Jeugdhulp naar *het ongeboren kind en diens aanstaande ouders* is dus juridisch complex en volgens de Vrouwenraad niet wenselijk.

Voor de geboorte bestaan er immers nog geen ouders in juridische zin. Tegelijk is het ongeboren menselijk leven geen juridisch persoon met mensenrechten. Een gedwongen tussenkomst vóór de geboorte grijpt rechtstreeks in op de lichamelijke en geestelijke integriteit van de zwangere persoon. Binnen het mensenrechtenkader geldt dat inmengingen alleen toelaatbaar zijn wanneer een legitiem doel aanwezig is. In de prenatale fase is het echter veel minder duidelijk welk legitiem doel kan worden ingeroepen. Er is nog geen kind, geen juridisch persoon, geen drager van mensenrechten.

Een uitbreiding van het decreet kan dus niet ter bescherming van het kind zelf, maar eventueel **ter bescherming van het algemeen belang**. Dit impliceert een andere belangenafweging dan bij gerechtelijke maatregelen *na* de geboorte, die gericht zijn op een juridisch bestaand kind. Deze situaties zijn dan ook niet vergelijkbaar.

Voor wat betreft de ambitie van de Vlaamse Regering om een snellere uithuisplaatsing mogelijk te maken, verwijzen we naar het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM).[5] Een uithuisplaatsing kan geenszins een dwangmiddel zijn dat wordt opgelegd tijdens de zwangerschap. Signalen of gedragingen tijdens een zwangerschap die aanleiding geven voor een ondertoezichtstelling, rechtvaardigen niet noodzakelijk een ingrijpende maatregel – voor ouder én ongeboren menselijk leven/kind – als een uithuisplaatsing na de geboorte.

De Vrouwenraad waarschuwt voor prenatale rechtsbeschermingsmaatregelen die het zelfbeschikkingsrecht en de fysieke en psychische integriteit van zwangere personen kunnen schenden. Het ongeboren menselijk leven heeft geen aparte juridische status. Dwangmaatregelen stroken dan ook niet met het mensenrechtenkader – dat ook geldt voor zwangere personen. Zulke maatregelen gaan over **alle vrouwen**, niet enkel vrouwen die zich in een problematische situatie bevinden. **Ze scheppen een precedent waarbij**

[4] Termonia De Mulder, C., (2025) "Prenatale ondertoezichtstelling: kan de bescherming van het ongeboren kind dwang tijdens de zwangerschap rechtvaardigen?", *Tijdschrift voor Mensenrechten* 23(1), 8–13.

[5] Het Hof benadrukt in verschillende uitspraken het belang van een zorgvuldige belangenafweging tussen het recht op gezinsleven (art. 8 EVRM) en de bescherming van het kind. Daarbij is het behoud van de ouder-kind band cruciaal. Om over te gaan tot een verregaande maatregel zoals een uithuisplaatsing, is een buitengewoon dringende reden nodig.

wordt ingegrepen op het lichaam en de beslissingen van zwangere personen – wat het recht op zelfbeschikking van elke vrouw onder druk zet.

Wat de Vrouwenraad wél wil: inzetten op **vrijwillige, toegankelijke en ondersteunende hulpverlening** voor, tijdens en na de zwangerschap, met respect en aandacht voor de rechten van de zwangere persoon.

De Vrouwenraad vraagt dat de beleidsmakers in hun voorstellen rekening houden met alle relevante artikels uit de (mensen)rechtenwetgeving: rechten en vrijheden van de betrokken partijen.

Inzetten op hulpverlening

De Vrouwenraad pleit voor een sterke en toegankelijke hulpverlening voor zwangere personen in een kwetsbare positie.

De Beleidsnota Welzijn verwijst naar zwangere vrouwen met een middelenverslaving. Hierover ontbreekt **actueel en betrouwbaar cijfermateriaal**. Er bestaan geen gegevens over de prevalentie en de evolutie van middelengebruik en –misbruik bij zwangere vrouwen in Vlaanderen de afgelopen 10 jaren.[6] De enige beschikbare gegevens over alcoholgebruik tijdens de zwangerschap in Vlaanderen dateren uit 2011.[7] Over drugsgebruik tijdens de zwangerschap of het voorkomen van neonataal abstinentiesyndroom (NAS) zijn geen betrouwbare, gecentraliseerde cijfers beschikbaar. In Vlaanderen waren er in 2024 61.800 geboortes. Daarvan werden 9 gevallen geregistreerd met gevolgen van alcohol (0,015%) en 52 met gevolgen van drugs (0,084%).[8] Maar dat zegt niet dat het telkens ging om moeders die hulp weigerden, of dat zij met een zeer ernstige verslaving kampen.

De Vrouwenraad vraagt uitdrukkelijk om eerst zicht te krijgen op de omvang en aard van de problematiek alvorens buitenproportionele maatregelen te treffen die gevolgen hebben voor alle vrouwen.

Beleid dat sterk inzet op controle of dwang kan ook een **averechts effect** hebben. Een vertrouwensrelatie is cruciaal om tot goede hulpverlening te komen. **Dwang en sancties**

[6] Schriftelijke vraag 229 (2025-2026) | Vlaams Parlement
[7] Hoppenbrouwers, K., Guérin, C., Roelants, M., Van Leeuwen, K. Desoete, A. (2011). *Alcohol voor, tijdens en na de zwangerschap en in de periode van de borstvoeding*. Leuven: Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
[8] Schriftelijke vraag 229 (2025-2026) | Vlaams Parlement

ondermijnen het vertrouwen in hulpverlening, waardoor zwangere personen juist zorg gaan mijden. Zo verdwijnen zij - en het ongeboren menselijk leven en, later, het kind, uit beeld - met verhoogde risico's voor beiden. De ervaring leert dat het stigmatiseren en culpabiliseren van ouders leidt tot grotere afstand tot hulpverlening en slechtere uitkomsten voor (toekomstige) kinderen.

In het licht van het Kinderrechtenverdrag, waarin beschermings-, participatie- en voorzieningenrechten centraal staan, vindt de Vrouwenraad het duurzamer en effectiever om te investeren in **participatie en toegankelijke zorgvoorzieningen** dan in beschermingsmaatregelen ten aanzien van zwangere personen die kunnen verglijden in dwang.

Het Vlaams hulpverleningsaanbod is **versnipperd** en vaak **moeilijk toegankelijk**. Lange **wachtlijsten** in de zorg maken dat vrijwillige, tijdige en laagdrempelige **ondersteuning niet altijd beschikbaar** is. Maatschappelijk kwetsbare groepen – zoals anderstaligen of dak- en thuislozen vallen vaak buiten het reguliere aanbod in de geestelijke gezondheidszorg, onder meer omdat taalbeheersing een voorwaarde blijft voor toegang.

De Vlaamse Overheid voorziet **geen structureel aanbod voor zwangere personen met een middelenverslaving**. De afgelopen jaren werden in dit kader een aantal proefprojecten opgericht – zoals *Veilig en omringd opgroeien van in de buik*. Sommige proefprojecten boekten positieve resultaten, maar in de praktijk werd soms via een gedoogbeleid het beroepsgeheim doorbroken. Eerdere proefprojecten bleken goed te werken, maar werden niet verder gefinancierd.

De Vlaamse Overheid heeft de laatste jaren ingezet op de doelgroep van zwangere personen tot 2,5-jarigen. De doelgroep wordt steeds meer gedetecteerd[9], er wordt hulp aangeboden aan de hand van zorgtafels binnen de zorggarantie voor het jonge kind, maar een gepast aanbod is vaak niet voorhanden. De Vrouwenraad kijkt dan ook hoopvol naar de nieuwe projectoproep voor de Huizen van het Kind in functie van de implementatie van het perinataal programma.

Het is cruciaal om in een beschikbaar aanbod te voorzien en te kunnen schakelen tussen verschillende vormen van ondersteuning, bijvoorbeeld van drughulpverlening naar een Centrum Integrale Gezinszorg (CIG) naar pleegzorg/een Centrum voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG) bij de geboorte.

[9] Bv. via het interfederaal perinataal programma 'Zorg en ondersteuning voor zwangere vrouwen, hun kinderen en hun gezin tijdens de eerste 1000 dagen'

De Vrouwenraad pleit ervoor om – eerder dan verregaande maatregelen te nemen die raken aan mensenrechten – structureel te investeren in welzijn en zorg die vrijwillig, toegankelijk en op vertrouwen gebaseerd is.

- *Versterk en breid het beschikbare aanbod binnen de vrijwillige hulpverlening uit, zodat ondersteuning tijdig en laagdrempelig beschikbaar is*
- *Zorg dat zwangere personen correct en volledig geïnformeerd worden over alle beschikbare opties rond ouderschap, inclusief de mogelijkheid om afstand te doen van het kind na de geboorte, zodat zij een weloverwogen en vrije keuze kunnen maken. Deze begeleiding moet gebeuren binnen een veilige, niet-oordelende en vrijwillige hulpverleningscontext, met respect voor het zelfbeschikkingsrecht van de zwangere persoon.*
- *Vermijd maatregelen die neigen naar dwang of straf, aangezien die het risico op zorgmijding vergroten*
- *Voer regelmatig en systematisch onderzoek uit naar alcohol- en druggebruik tijdens de zwangerschap, inclusief de prevalentie van het neonataal abstinentiesyndroom (NAS), zodat beleid en wetgeving kunnen steunen op actuele en betrouwbare gegevens*
- *Ontwikkel op basis van deze gegevens gerichte preventiecampagnes over de impact van middelengebruik vóór en tijdens de zwangerschap, gericht op zowel vrouwen als mannen en brede doelgroepen*
- *Koppel detectietools aan een concreet, toegankelijk en beschikbaar hulpaanbod*
- *Zorg voor structurele, gespecialiseerde residentiële opvangplaatsen voor zwangere personen met een verslaving, indien gewenst samen met hun partner*
- *Verminder drempels binnen de geestelijke gezondheidszorg, zoals taalvereisten, zodat ook anderstalige en maatschappelijk kwetsbare groepen toegang krijgen tot gepaste zorg*
- *Investeer in bijkomende opleiding en structurele uitwisseling tussen de sociale diensten van ziekenhuizen*

Huidig politiek klimaat

De Vrouwenraad is bezorgd over de bredere context waarin deze maatregel op tafel komt te liggen.

In verschillende delen van de wereld, zoals in sommige staten van de VS en Polen, zien we een verstrenging van de **abortus**wetgeving. In de praktijk zien we in sommige landen een toename van artsen die geen abortus willen uitvoeren.

In de staat Alabama (VS) worden ingevroren embryo's sinds 2024 juridisch als kinderen beschouwd. Daardoor kan de vernietiging ervan in bepaalde gevallen leiden tot civiele aansprakelijkheid. De uitspraak zorgde voor een (tijdelijke) **stopzetting van Ivf-behandelingen** in Alabama.

Hoewel het uitbreiden van het toepassingsgebied van het Decreet Integrale Jeugdhulp naar het *ongeboren kind* het recht op abortus en de mogelijkheid tot ivf-behandelingen niet rechtstreeks aantasten, waarschuwt de Vrouwenraad dat het ongeboren menselijk leven hiermee juridisch als 'kind' wordt geclassificeerd. Dit kan, onbedoeld, bijdragen de versterking van een trend waarbij abortusrechten worden ingeperkt en een discours waarbij zwangere personen onzichtbaar worden gemaakt.

In het maatschappelijk debat lijken de belangen van het ongeboren menselijk leven soms te primeren op die van de vrouw, waardoor controle over haar lichaam, zwangerschap en bevalling op de voorgrond komt. Wanneer de belangen van een zwangere persoon ondergeschikt worden gemaakt aan die van een embryo of foetus, bestaat het risico dat zij gereduceerd wordt tot 'drager' van potentieel leven. De Vrouwenraad benadrukt dat het welzijn van zowel zwangere personen als ongeboren menselijk leven gegarandeerd moet worden, maar dat vrouwen nooit herleid mogen worden tot risico-objecten in naam van prenatale bescherming.

De wil om deze maatregel in te voeren, past in een **bredere tendens van de Vlaamse Regering**: ouders steeds sterker responsabiliseren, sanctioneren en culpabiliseren. Denk aan het koppelen van veelvuldige onwettige afwezigheden aan het verlies van de schooltoeslag, of de eis dat ouders bij inschrijving hun kennis van het Nederlands bewijzen — met als gevolg dat alle schoolgaande kinderen in het gezin hun schoolbonussen verliezen als ze dat niet kunnen, de komst van schoolcontracten met bindende ouderlijke engagementen. Partijvoorzitters vragen zich hardop af of er zoiets bestaat als het recht op kinderen voor vrouwen met een alcohol- of drugsverslaving en laten ballonnetjes op over gedwongen anticonceptie.

Deze optelsom baart de Vrouwenraad grote zorgen. Dit discours creëert een **schadelijke perceptie** over wie **geschikt is als ouder.**

Internationale voorbeelden laten zien dat dergelijke benaderingen ongelijkheidsrisico's vergroten. Denemarken hanteert ouderschapsbekwaamheidstesten. Daarmee gaan autoriteiten na of (toekomstige) ouders in staat zijn om in te staan voor het welzijn van het kind. De testen zijn gebaseerd op een westerse visie op opvoeding en houden geen rekening met andere culturele normen. In Denemarken verblijft 7% van de kinderen met twee Groenlandse ouders in de jeugdzorg of een pleeggezin.

Historische voorbeelden tonen hoeveel structurele schade discriminerende opvattingen over ouderschap kunnen veroorzaken. Tussen 1960 en de jaren '80 werden duizenden Belgische meisjes en vrouwen gedwongen anoniem in Frankrijk te bevallen (Sous-X) en het kind af te staan voor adoptie omdat ongehuwde moeders werden gestigmatiseerd en vaak geen steun of opvang kregen. In de jaren 80 – zo ver en zo dichtbij – verloor de overgrote meerderheid van de Britse lesbische vrouwen het hoederecht bij een echtscheiding. Rechters oordeelden dat lesbisch zijn in strijd was met de belangen van het kind.

We waken erover dat vrouwen niet worden weggeduwd in karikaturen, gemarginaliseerd of weggezet worden als onverantwoordelijk omdat hun situatie niet strookt met een middenklassengezin of aan het ideaal van 'goed en betrokken ouderschap' voldoet. De Vrouwenraad vraagt om een beleid dat vrouwen, ouder(s) en kinderen **beschermt en ondersteunt en zorgt voor wie het moeilijk heeft**.

Hulpverlening moet toegankelijk, constructief en inclusief zijn, met aandacht voor partners en de bredere omgeving. Zorgverantwoordelijkheid dragen we tenslotte allemaal.

Reacties op het voorstel

Op 20 oktober 2025 lanceerde Vlaams minister van Welzijn, Caroline Gennez, een nieuw en toekomstgericht jeugdhulpplan. Een opvallende maatregel uit het plan is de *verankering van de uitbreiding van het toepassingsgebied jeugdhulp naar het ongeboren kind en de aanstaande moeders* (p. 17). Het zou gaan om verplichte begeleiding van zwangere vrouwen als ze hulp weigeren bij bijvoorbeeld een verslaving of intrafamiliaal geweld.

De Vrouwenraad uitte de bezorgdheid over dwangmaatregelen, die niet werken en een averechts effect riskeren.

Vrouwenraad bezorgd over voorstel van Gennez over ongeboren kinderen | Nieuwsblad

Vrouwenraad tegen verplichte hulp voor zwangere vrouwen in probleemsituaties, jeugdrechters zien wel voordelen | VRT NWS: nieuws

VRT NWS journaal - maandag 20 oktober 2025 om 19:00 | VRT MAX

De dagen nadien verschenen **verschillende reacties en opiniestukken** op de aangekondigde maatregel. Gynaecologen, opiniemakers, hulpverleners, adoptieverenigingen en vrouwenorganisaties uitten hun bezorgdheden over de plannen van de minister.

Uit verschillende hoeken was te horen dat het plan van minister Gennez vragen oproept over het recht op **zelfbeschikking** van zwangere vrouwen en dat **dwangmaatregelen vaak averechts** werken. Tegelijk werd benadrukt dat **vrouwenrechten en kinderrechten niet tegenover elkaar** mogen staan en dat **bestaande wetgeving** vaak al **voldoende bescherming** biedt.

Hieronder **een opsomming** van de reacties:

- Opinie Bart Eeckhout, hoofdcommentator De Morgen, in De Morgen op 20 oktober 2025. *Zwangere vrouwen zullen de hulpverlening wantrouwen. Ze zullen bang zijn dat 'de staat' hun kind zal willen afpakken*
  Beschikbaar via: https://www.demorgen.be/nieuws/zwangere-vrouwen-zullen-de-hulpverlening-wantrouwen-ze-zullen-bang-zijn-dat-de-staat-hun-kind-zal-willen-afpakken~bc8dd1dc/

- Opinie Sophie Withaeckx e.a. verenigingen en ervaringsdeskundigen adoptiebelangengroepen in De Standaard op 21 oktober 2025. *Mensen dwingen hun kind af te staan is nóóit een goed idee*
  Beschikbaar via: https://www.standaard.be/opinies/mensen-dwingen-hun-kind-af-te-staan-is-nooit-een-goed-idee/99072751.html

- Reactie Tino Ruyters, directeur van Free Clinic in Antwerpen in De Wereld Vandaag (Radio 1) op 20 oktober 2025. *Bestaande wetgeving volstaat al voor zwangere vrouwen in probleemsituaties*
  Beschikbaar via: https://www.vrt.be/vrtmax/luister/radio/d/de-wereld-vandaag~11-10/de-wereld-vandaag~11-34923-0/fragment~8f3cad52-7c4c-42a1-822e-cc0ac9e041bd/?utm_source=radio1&utm_medium=email&utm_campaign=radio-1&utm_content=214467&utm_term=54262653

- Reactie Ellen Roets, gynaecoloog verbonden aan het UZ Gent, in het VTM-nieuws op 20 oktober. Reportage met getuigenis van een gynaecoloog met vrees dat vrouwen die gedwongen worden, zorg zullen mijden en onder de radar zullen verdwijnen

- Opiniestuk Heleen Debruyne, auteur, columnist en radiomaker, in De Morgen op 22 oktober 2025. *Wie denkt nog aan het zelfbeschikkingsrecht van de vrouw?*
  Beschikbaar via: https://www.demorgen.be/meningen/wie-denkt-nog-aan-het-zelfbeschikkingsrecht-van-de-vrouw~b23008944/

- Opiniestuk Joost Bonte, voormalig coördinator Straathoekwerk en cliëntvertegenwoordiger in de Integrale Jeugdhulp West-Vlaanderen, in De Morgen op 22 oktober 2025. *Met haar plan rolt Gennez de bal in het kamp van mensen die al worstelen met het leven*
  Beschikbaar via: https://www.demorgen.be/meningen/met-haar-plan-rolt-gennez-de-bal-in-het-kamp-van-mensen-die-al-worstelen-met-het-leven~b9ba5fbd/

- Opiniestuk Ann-Frédérique Lorquet, stafmedewerker bij Punt.vzw, in De Morgen op 23 oktober 20235. *Vrouwenrechten en kinderrechten mogen niet tegenover elkaar staan, ze moeten hand in hand gaan*
  Beschikbaar via: https://www.demorgen.be/meningen/vrouwenrechten-en-kinderrechten-mogen-niet-tegenover-elkaar-staan-ze-moeten-hand-in-hand-gaan~be5a91ce/

- Opiniestuk Evelien Chiau, pleegouder, in De Wereld Morgen op 24 oktober 2025. *Ondertoezichtstelling zwangere personen: "Dwang is geen bescherming"*
  Beschikbaar via: https://www.dewereldmorgen.be/artikel/2025/10/24/ondertoezichtstelling-zwangere-personen-dwang-is-geen-bescherming

- Debat Valerie Van Peel (voorzitter N-VA) en Mariam Harutyunyan (voorzitter Vrouwenraad) in Terzake op 27 januari 2026.

- Opinie Caroline Vrijens, Vlaams kinderrechtencommissaris, in De Morgen op 27 oktober 2025**.** *Kinderrechten en vrouwenrechten staan niet tegenover elkaar*. Beschikbaar via: https://www.demorgen.be/meningen/kinderrechten-en-vrouwenrechten-staan-niet-tegenover-elkaar~bf91b104/

- Opinie Soetkin Claes, Medewerker GoiA, in De Standaard op 30 januari 2026. Maatregelen tegen kwetsbare moeders schaden ook hun kind

Beschikbaar via: *https://www.standaard.be/opinies/maatregelen-tegen-kwetsbare-moeders-schaden-ook-hun-kind/127769094.html*